

מרכז אדמונד דה רוטשילד לחיבור השכלה גבוהה-תעסוקה

מיומנויות וכישורי ליבה באקדמיה: מה עלינו לפתח בסטודנטים בעולם משתנה?

ניוזלטר 4 - יוני 2026

חברות וחברי הקהילה האקדמית,

כאשר ידע זמין בלחיצת כפתור ובינה מלאכותית משנה את העולם סביבנו, נדמה שהשאלה המונחת לפתחה של האקדמיה משתנה אף היא. לא עוד רק מה מלמדת האקדמיה, אלא מה היא אמורה לפתח בסטודנטים שלה, כדי שהבוגרים יוכלו להשתלב, לפעול ולהוביל בעולם משתנה, לא רק כעובדים אלא כאזרחים מעורבים, בעלי מודעות וכוח שיפוט.

מיומנויות וכישורי ליבה, ביניהם חשיבה ביקורתית, למידה עצמאית ומתמשכת ויכולת עבודה בצוות, אינם יכולים להיות עוד תוספת לתואר, אלא תנאי אמיתי למימוש ערכו.

גיליון זה של ניוזלטר מרכז אדמונד דה רוטשילד לחיבור השכלה גבוהה-תעסוקה מבקש לבחון שאלה זו לעומקה: כיצד יוצרים שינוי עומק בהטמעת מיומנויות בליבת ההוראה האקדמית?

הגיליון נשען על יותר משלוש שנות פעילות של המרכז, במהלכן למדנו, קיימנו דיאלוג מתמשך עם מעסיקים ועם שותפים במערכת ההשכלה הגבוהה על תפקידה המשתנה של האקדמיה, וכן עבדנו עם חברי סגל בלמעלה מ-20 מוסדות אקדמיים לקראת הכנת בוגריהם להשתלבות והתפתחות מוצלחת בעולם מורכב ומשתנה.

הגיליון נכתב לאחר שבחודש פברואר האחרון הובלנו יחד עם פרופ' עמי מויאל יו"ר ות"ת, סיור לימודי במערכת ההשכלה הגבוהה בדנמרק, מדינה המדורגת בצמרת מדינות ה OECD במבחן

המיומנויות הבינלאומי PIAAC. הסיור המרתק איפשר לנו להתבונן מקרוב באופן שבו מדיניות לאומית, הנהגה מוסדית ועבודה פדגוגית מתחברות לכדי תשתית מערכתית ברורה לפיתוח מיומנויות, מתוך תפיסת אחריות להכנת הבוגרים לעשייה מקצועית ואזרחית לאחר סיום לימודיהם.

אנו מזמינים אתכם לקרוא, להתעמק ולשאול יחד איתנו: כיצד יכולה האקדמיה לשלב עומק דיסציפלינרי עם פיתוח יכולת, אחריות ומוכנות לעולם שאינו חדל להשתנות?

קריאה מהנה,

אילאיל אמיר-כסיף

מנהלת מרכז אדמונד דה רוטשילד לחיבור השכלה גבוהה-תעסוקה

פרדוקס הבינה המלאכותית:

דווקא בעידן של האצה טכנולוגית, חשיבותן של מיומנויות אנושיות אינה פוחתת – אלא גדלה

ההתפתחות המואצת של הבינה המלאכותית משנה את דרכי העבודה, את האופן שבו ידע נוצר ומופץ, ואת האופן שבו אנשים מקבלים החלטות.

לפי דו"ח Future of Jobs Report 2025 של ה-World Economic Forum, כ-68% מהמעסיקים בעולם מעריכים כי טכנולוגיות של בינה מלאכותית ועיבוד מידע ישנו באופן מהותי את פעילות הארגונים שלהם בשנים הקרובות. בדו"ח מצוין כי לצד עלייה בביקוש למיומנויות טכנולוגיות, מעסיקים מדגישים במיוחד את הצורך ביכולות כגון חשיבה אנליטית, חשיבה יצירתית, חוסן וגמישות, שיתוף פעולה ויכולת למידה לאורך החיים.

במילים אחרות, ככל שהגישה לידע נעשית פשוטה, מהירה וזמינה יותר, כך גדלה חשיבותן של יכולות אנושיות מורכבות: חשיבה ביקורתית, שיקול דעת, יכולת עבודה בצוותים מגוונים, הסתגלות ולמידה מתמשכת.

מגמה זו באה לידי ביטוי גם בעולם ההשכלה הגבוהה עצמו. נייר עמדה עדכני של EUROPEAN SOCIETY FOR ENGINEERING EDUCATION SEFI, הארגון האירופי המרכזי לחינוך הנדסי טוען כי הכשרה אקדמית איכותית אינה יכולה להתבסס על ידע טכני בלבד. לצד הידע הדיסציפלינרי, נדרשת יכולת להתמודד עם בעיות פתוחות, להפעיל שיקול דעת מקצועי, לעבוד בצוותים רב-תחומיים ולפעול בתנאי אי-ודאות. המסמך מדגיש כי מיומנויות אלו אינן "תוספת רכה" להכשרה, אלא חלק בלתי נפרד ממנה.

קראו בהרחבה מה אומר דוח הארגון האירופי המרכזי לחינוך הנדסי

האקדמיה בעידן חדש: מדוע פיתוח מיומנויות הפך קריטי?

הפער בין הכישורים שמפתחות מערכות החינוך לבין המיומנויות הנדרשות בעולם העבודה הולך ומעמיק.

דו"ח עדכני של ה-European Training Foundation, סוכנות של האיחוד האירופי הפועלת לחיזוק מערכות החינוך, ההשכלה וההכשרה המקצועית, מציג כמה נתונים הממחישים את עומק האתגר.

60%

מהחברות מדווחות כי מחסור במיומנויות מהווה **חסם מרכזי להשקעה ולצמיחה.**

80%

מהעסקים הקטנים והבינוניים מתקשים **למצוא עובדים עם הכישורים המתאימים.**

90%

המשרות כיום דורשות מיומנויות דיגיטליות, אך **רק כ-50% מהבוגרים במדינות האיחוד האירופי מחזיקים בהן.**

מהנתונים עולה כי בעולם שבו טכנולוגיות מתפתחות במהירות, מקצועות משתנים ותהליכי עבודה נעשים מורכבים ודינמיים יותר, ידע דיסציפלינרי לבדו אינו מספיק. לצד הידע הדיסציפלינארי נדרשות גם מיומנויות כגון למידה עצמאית, חשיבה ביקורתית ויכולת הסתגלות. לכן יותר ויותר מערכות השכלה גבוהה בעולם משלבות כיום פיתוח מיומנויות כחלק אינטגרלי מתוכניות הלימוד.

Competitiveness today is less about relative labour costs and more about knowledge and skills embodied in the labour force. Although technology is crucial to protect Europe's social model, without a strong focus on skills it could also undermine it.

לקריאת הדו"ח המלא לחצו כאן

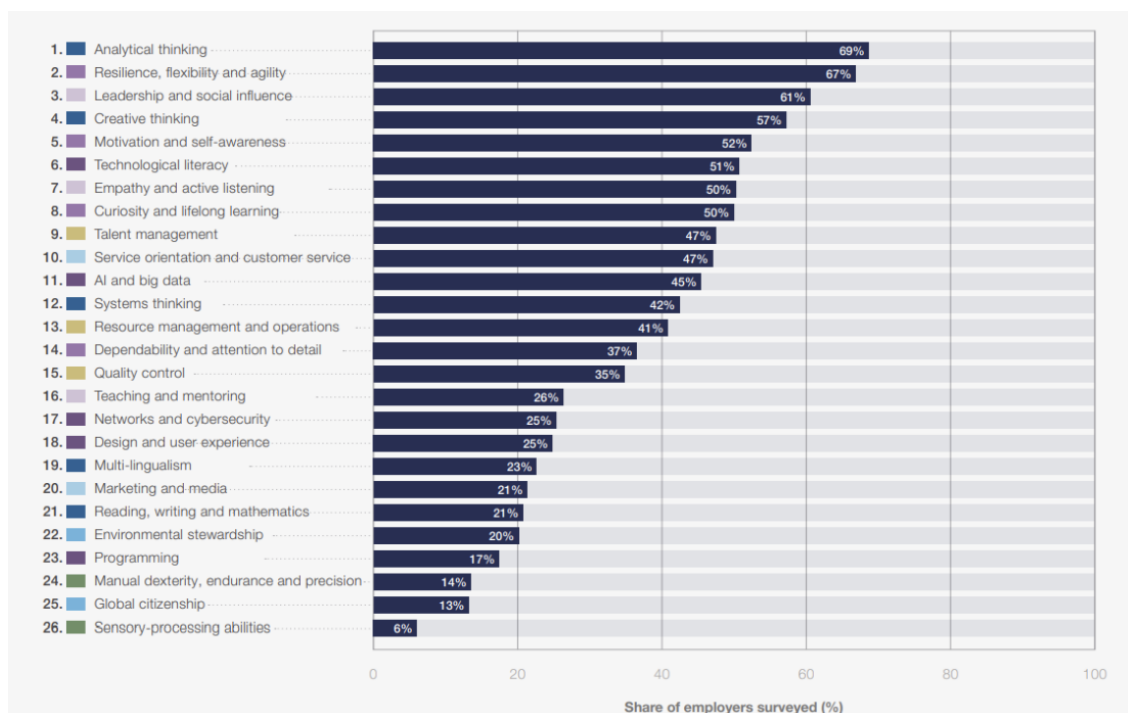
אילו מיומנויות חשובות במיוחד בשנת 2025?

Core skills in 2025

1. Analytical thinking
2. Resilience, flexibility and agility
3. Leadership and social influence
4. Creative thinking
5. Motivation and self-awareness
6. Technological literacy
7. Empathy and active listening
8. Curiosity and lifelong learning
9. Talent management
10. Service orientation and customer service

 Cognitive skills
  Self-efficacy
  Working with others
  Management skills
  Technology skills
  Engagement skills

פילוח מיומנויות על פי שיעור המעסיקים הרואים בהן הכרחיות עבור כוח העבודה שלהם

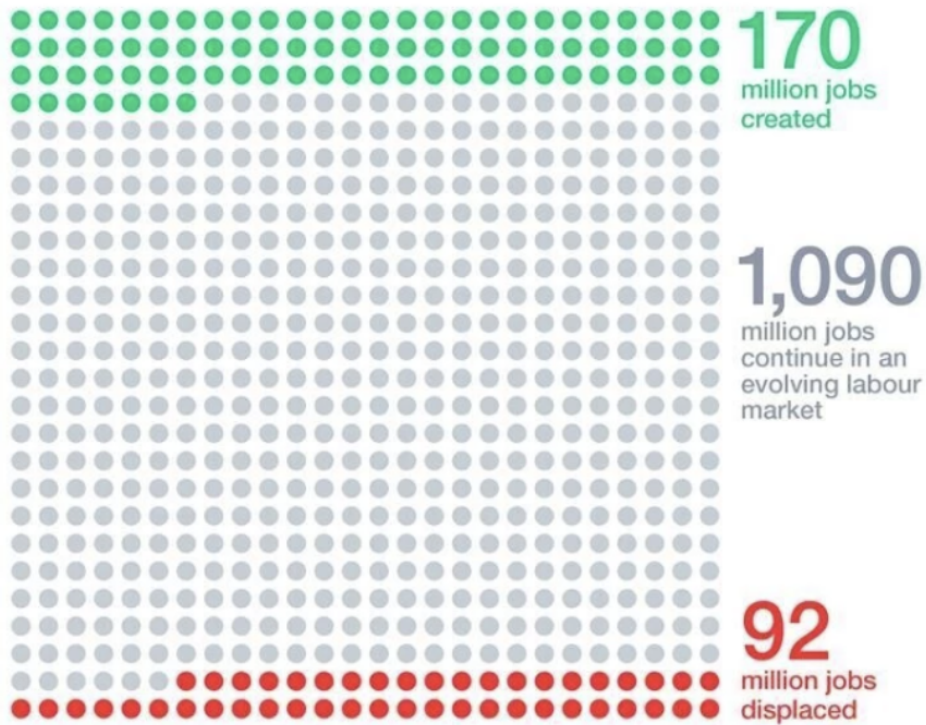

הבינה המלאכותית צפויה ליצור 170 מיליון משרות חדשות. אילו משרות אלו תהיינה?

Future of Jobs Report 2025

Total job growth and loss

WORLD
ECONOMIC
FORUM

מיומנויות והון אנושי – מרכיב מרכזי בפריון

מחקרים בינלאומיים מצביעים על קשר הדוק בין רמת המיומנויות של כוח העבודה לבין פריון העבודה במשק. פערים במיומנויות ובהון אנושי משפיעים באופן ישיר על יכולת העובדים להשתלב

פערי מיומנויות משמעותיים בקרב האוכלוסייה הבוגרת בישראל

למרות שיעור גבוה של בעלי השכלה גבוהה, נתוני מבחן PIAAC של ה-OECD, הבוחנים מיומנויות בקרב מבוגרים בגילאי 16-65, מצביעים על פערים משמעותיים בקרב האוכלוסייה הבוגרת בישראל. לצד פערי הפריון המוכרים של המשק הישראלי ביחס למדינות מובילות, נתונים אלו מעלים שאלות רחבות לגבי הקשר בין השכלה גבוהה, מיומנויות ויכולת השתלבות בעולם עבודה משתנה.

מקור: OECD, Programme for the International Assessment of Adult Competencies (PIAAC); OECD Skills Outlook.

תמונת המצב בישראל

מה תפקידה של האקדמיה בעולם כזה?

הטמעה אפקטיבית של מיומנויות לא נעשית לצד הדיסציפלינה, בקורסים או סדנאות נפרדות אלא דרך הדיסציפלינה עצמה:

דרך המשימות, הדיונים, הפרויקטים, דרכי ההערכה והאופן שבו סטודנטים מתמודדים עם בעיות מורכבות בתוך הקורסים.

מיומנויות הפכו לגורם מרכזי בצמיחה כלכלית וביכולת לפעול בעולם מורכב. כ-46% מהצעירים בישראל לומדים במערכת ההשכלה הגבוהה, והיא מהווה בפועל את מנגנון פיתוח ההון האנושי המרכזי של המשק. מכאן שלמוסדות האקדמיים יש הזדמנות - ואף אחריות - להשפיע על מוכנות הדור הצעיר לעולם המאופיין באי-ודאות, מורכבות ושינויים מהירים.

במציאות זו, האקדמיה אינה יכולה להסתפק בהעברת ידע בלבד, אלא נדרשת להיות מרחב שבו מתפתחות דרכי חשיבה ופעולה. בהינתן משאבי זמן ותקציב מוגבלים, ובהינתן המחקר המוכיח שמימונויות נרכשות בהקשר דיסציפלינארי.

שילוב כזה, באמצעות פדגוגיות מותאמות, למידה מבוססת משימות מחקר, פרויקטים מבוססי אתגרים מהתעשייה והתנסויות מעשיות, מאפשר לפתח מיומנויות כמו חשיבה ביקורתית, עבודה בצוות ולמידה מתמשכת כחלק אינטגרלי מהלמידה הדיסציפלינרית. כך מתחזקת יכולתם של הבוגרים לפעול בעולם משתנה - ומתחדדת תרומתה הרחבה של ההשכלה הגבוהה לפרט, למשק ולחברה.

עם זאת, השיח על מיומנויות וכישורי ליבה באקדמיה אינו נטול מורכבות. בקרב חלק מאנשי הסגל קיים חשש כי הדגש הגובר על employability ועל צורכי שוק העבודה עלול לצמצם את תפקידה הרחב של ההשכלה הגבוהה או לפגוע בעומק הדיסציפלינרי של ההוראה האקדמית. דווקא משום כך, יותר ויותר מחקרים ומוסדות בעולם מדגישים כי האתגר אינו להפוך את האקדמיה להכשרה מקצועית צרה, אלא לבחון כיצד ניתן לשלב פיתוח יכולות אנושיות, מקצועיות ואזרחיות כחלק בלתי נפרד מן הלמידה האקדמית עצמה.

ואל החדשות הטובות: למרות המורכבות והחששות, הסגל האקדמי מגלה נכונות רחבה לעסוק בנושא.

סקר שערך מוסד שמואל נאמן עבור מרכז אדמונד דה רוטשילד לחיבור השכלה גבוהה-תעסוקה בקרב כ-400 חברי סגל אקדמי בחמישה מוסדות אקדמיים, ובהם שתי אוניברסיטאות מחקר, מצביע על כך שרוב המרצים מביעים נכונות לשילוב מיומנויות בהוראה - ולצורך כך מבקשים כלים, זמן, הכשרה וליזוי שיאפשרו לעשות זאת באופן איכותי ומתמשך.

- **90% מהמרצים רואים חשיבות בשילוב מיומנויות.**
- **יותר מ-60% מהמרצים מביעים נכונות לשלב מיומנויות בפועל ואף לעבור הכשרה.**

להמשך קריאה לחצו כאן

נתון למחשבה: עלייה בשיעור המתקבלים ללימודים, שבוחרים שלא להתחיל ללמוד בפועל, גם בחוגים המבוקשים

מחקר שערך מכון נאס-תלס לייעוץ ומחקר בע"מ עבור מרכז אדמונד דה רוטשילד לחיבור השכלה גבוהה-תעסוקה העלה מגמה מדאיגה: מאז שנת 2016 חלה בישראל עלייה של 36% בשיעור הצעירים המתקבלים למסלול הלימודים האקדמי אליו נרשמו, אך בוחרים שלא להתחיל כלל בלימודים אקדמיים.

שיעור המתקבלים לסטטיסטיקה ומדעי המחשב שהחליטו לא ללמוד כלל עלה ב-40% בעשור האחרון ושיעור המתקבלים להנדסה והאדריכלות שהחליטו לא ללמוד כלל עלה ב-82%. גם במנהל עסקים נרשמה עלייה של כ-50% במספר הנרשמים בשנה ובמקביל חלה עלייה קלה גם בשיעור המתקבלים שמחליטים בסוף לא ללמוד.

האם נתונים אלו משקפים סימני שאלה של צעירים חזקים לגבי הרלוונטיות של ההשכלה האקדמית? אולי זו הזמנה לבחון מחדש כיצד מוסדות אקדמיים יכולים להציע לסטודנט ערך מוסף וחווית למידה עדכנית, יישומית ומחוברת יותר לעולם המשתנה?

איך זה נראה בפועל בכיתה?

עשו שימוש בבנק המתודות להטמעת מיומנות למידה עצמאית בקורסים דיסיפלינריים

כנסו לבנק המתודות

מרכז אדמונד דה רוטשילד
לחיבור השכלה גבוהה-תעסוקה

הכירו את סופיה

עוזרת הוראה וירטואלית
להטמעת מיומנויות בהוראה

כיצד משלבים מיומנויות וכישורי ליבה בתוך קורס אקדמי מבלי לשנות את הקורס מיסודו?

צריכים השראה?

אם המתודות שקראתם עליהן עוררו בכם מחשבה, אבל אתם שואלים את עצמכם "איך זה נראה בקורס שלי?" – הכירו את סופיה.

סופיה היא עוזרת הוראה וירטואלית, שפותחה על ידי מרכז אדמונד דה רוטשילד לחיבור השכלה גבוהה-תעסוקה בשיתוף חברת HR+, ומסייעת למרצים ולמרצות לשלב מיומנויות וכישורי ליבה בתוך ההוראה.

מעלים סילבוס או תיאור של הקורס, בוחרים את המיומנויות שתמצאו לקדם, וסופיה מציעה פעילויות, משימות כיתה ומטלות בית המותאמות לתכני הקורס. כך אפשר להפוך רעיונות כלליים למהלך הוראתי קונקרטי – בלי להתחיל מאפס.

כיצד יוצרים שינוי עומק בהטמעת מיומנויות באקדמיה?

מה הם התנאים הנדרשים ליצירת שינוי בר-קיימא?

• חשוב לזכור ששינוי מתרחש בתוך קורסים, לא לצידם

קורסים אקדמיים הם מנגנון ההוראה העיקרי, המערכתי והמתוקצב של האקדמיה. אם רוצים שהסטודנטים ילמדו משהו, זו המסגרת. סדנאות ופעילויות משלימות הן חשובות, אך כמותית ואיכותית הן בשוליים. שינוי העומק יתרחש כאשר מיומנויות ישולבו באופן מתמשך וחוזר בתוך הקורסים עצמם, באמצעות מטלות, שיטות הוראה והערכה.

• מדיניות חייבת להתחבר לפרקטיקה - ללא מנגנון מוסדי אין סקייל

הצהרות בדבר חשיבות הקניית מיומנויות אינן מספיקות. השינוי יתרחש כשהמדיניות תתורגם להכשרות ממוקדות, לליווי פדגוגי ולהכרה בהשקעה הנדרשת מהסגל במסגרת שיקולי קידום וקביעת שכר. יוזמות של מרצים בודדים מייצרות איי חדשנות, אך ללא מדיניות מוסדית, הגדרת יעדים וסטנדרטים, הן אינן מתרחבות לכדי שינוי מערכתי.

• לאחר רתימת הסגל, יש לציידו בכלים

הסגל האקדמי ברובו מכיר בחשיבות הקניית מיומנויות - אך חסרים לו זמן, ידע וכלים ליישום בתוך הקורסים שלו.

• נדרש חיבור בין כל רמות המערכת

כדי לייצר שינוי רחב, נדרש חיבור בין מדיניות לאומית, הנהלה מוסדית ופרקטיקה של סגל - כך שכל רמה תומכת ומאפשרת את השנייה.

תובנות ראשוניות מסיוור לימודי במערכת השכלה הגבוהה בדנמרק

למה דווקא דנמרק?

בשנים האחרונות הפכה דנמרק לאחת הדוגמאות הבולטות בעולם למערכת השכלה גבוהה המחוברת באופן עמוק לצורכי המשק, החדשנות והחברה. עבור ישראל – המתמודדת עם שינויים טכנולוגיים מואצים, פערי מיומנויות וצורך גובר בפיתוח הון אנושי איכותי – דנמרק מהווה מקרה מבחן מעניין במיוחד: מדינה קטנה יחסית, שהצליחה לשלב בין מצוינות אקדמית, רמת מיומנויות גבוהה וחיבור הדוק בין האקדמיה לעולם התעסוקה.

במבחני PIAAC של ה-OECD, הבוחנים מיומנויות של אוכלוסייה בוגרת בתחומי אוריינות, חשיבה כמותית ופתרון בעיות בסביבה דיגיטלית, דנמרק ממוקמת באופן עקבי בקבוצת המדינות המובילות ב-OECD, סביב המקומות 6–8 במדדים המרכזיים.

גם מבחינה כלכלית, דנמרק נחשבת לאחת המדינות היעילות והפרודוקטיביות בעולם המפותח. לפי נתוני ה-OECD, התוצר לשעת עבודה בדנמרק גבוה בכ-40% מממוצע מדינות ה-OECD ומציב אותה באופן עקבי בקבוצת המדינות המובילות בפריון העבודה. הישג זה בולט במיוחד משום שהוא מתקיים לצד שבוע עבודה קצר יחסית ושיעורי תעסוקה גבוהים. חוקרים וקובעי מדיניות רבים קושרים בין הישגיה של דנמרק לבין השקעה מתמשכת בהון אנושי, בלמידה לאורך החיים ובפיתוח מיומנויות הנדרשות בעולם עבודה משתנה.

גם בזירה האקדמית הבינלאומית בולטת דנמרק מעל למשקלה היחסי. למרות שמדובר במדינה של כשישה מיליון תושבים בלבד, שלוש אוניברסיטאות דניות מדורגות בין 150 האוניברסיטאות המובילות בעולם בדירוג QS לשנת 2026: University of Copenhagen, Technical University of Denmark ו-Aarhus University.

השילוב בין מערכת אקדמית בעלת מוניטין בינלאומי, אוכלוסייה בעלת רמת מיומנויות גבוהה ופריון עבודה מן הגבוהים בעולם הופך את דנמרק למקרה מבחן מרתק עבור מדינות המבקשות לחזק את הקשר בין השכלה גבוהה, תעסוקה וצמיחה כלכלית.

אחת התובנות המרכזיות שעלו מן הסיוור הייתה שהשיח על מיומנויות בדנמרק אינו נשאר ברמת ההצהרות. מיומנויות, תעסוקתיות וחיבור לעולם העבודה משולבים במנגנוני התכנון, ההערכה והאיכות של מערכת השכלה הגבוהה עצמה – החל מתכנון תוכניות לימוד, דרך מדדי הצלחה מוסדיים ועד שיתופי פעולה עם מעסיקים ותעשייה. במילים אחרות, דנמרק אינה רואה במיומנויות תוספת לתואר האקדמי, אלא חלק בלתי נפרד מתפקידה של השכלה הגבוהה ומהיכולת של המשק לשמור על חדשנות, תחרותיות ופריון גבוה לאורך זמן.

בתמונה: פרופ' עמי מויאל, יו"ר ות"ת, גב' אילאיל אמיר-כסיף, מייסדת ומנהלת מרכז אדמונד דה רוטשילד לחיבור השכלה גבוהה-תעסוקה, שגריר צבי טל, שגריר ישראל בדנמרק, ופרופ. כריסטיאן סדרוול לאוטה, משנה לנשיא (הוראה), אוניברסיטת קופנהגן.

מה אפשר ללמוד מהמודל הדני לגבי הטמעת מיומנויות ?

הסיור בדנמרק העלה סוגיות שונות, וביניהן חידד כי השאלה אינה רק כיצד משלבים מיומנויות בהוראה האקדמית, אלא כיצד יוצרים תנאים מערכתיים המאפשרים זאת לאורך זמן. המודל הדני מציג תפיסה רחבה של תפקיד מערכת השכלה גבוהה המחברת בין איכות אקדמית, פיתוח מיומנויות, חדשנות ורלוונטיות לעולם משתנה.

[להמשך קריאה לחצו כאן](#)

בתמונה: פרופ. עמי מויאל, יו"ר ות"ת, מיקי קליגר, סגן יו"ר קרן אדמונד דה רוטשילד, אלי בוך, מנהל פילנתרופיה, קרן אדמונד דה רוטשילד, ואילאיל אמיר-כסיף, מנהלת מרכז אדמונד דה רוטשילד לחיבור השכלה גבוהה-תעסוקה, בביקור בדנמרק.

התובנות מדנמרק אינן מציעות מודל להעתקה, אלא מחדדות שאלה רחבה יותר: כיצד ניתן ליצור גם במערכת ההשכלה הגבוהה בישראל תנאים שיאפשרו לשלב פיתוח מיומנויות כחלק אינטגרלי מההוראה האקדמית?

אנו מזמינים אתכם להמשיך את השיח עמנו ולבחון כיצד ניתן לתרגם עקרונות אלו להוראה בפועל במוסדותיכם.

ליצירת קשר עם מרכז אדמונד דה רוטשילד לחיבור השכלה גבוהה-תעסוקה:

מרכז אדמונד דה רוטשילד לחיבור השכלה גבוהה-תעסוקה | רוטשילד 104 | תל אביב | +972505387878 | Israel

[Unsubscribe](#) | [Report spam](#)

נשלח באמצעות תוכנת [ActiveTrail](#)